

VI МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ЗА УПОРЕДНО ПРАВО (Хамбург, 30 јул — 4 август 1962). — Сваке четири године Међународна академија за упоредно право организује своје конгресе који по темама које се на њима дискутују као и по броју и именима учесника представљају данас свакако један од највећих скупова и сусрета правника и правне мисли целог света. Академски и слободан дух који карактерише ове конгресе био је и јесте основ њихове високе репутације, угледа и плодности научних резултата њиховог рада. Овај, шести по реду Конгрес одржан је у Хамбургу од 30 јула до 4 августа 1962. Правни факултет Универзитета у Хамбургу и *Max-Planck*-ов институт за страно и међународно приватно право били су, уз Академију, организатори конгреса.

Дати оцену рада Конгреса доста је тешко с обзиром да генерални реферати нису били публиковани, тако да су учесници тек у току рада сваке од комисија могли да се упознају са ставовима и научним закључцима до којих је, на основу националних реферата, дошао главни референт. Овај је морао да у увек недовољном временском периоду изложи основне ставове и закључке до којих је дошао иако не баш сасвим унапред припремљен на једно такво излагање. Но како су главни референти по правилу били веома познати правници, то су они ову изненадно им постављену дужност са доста успеха и умешаности обавили и у многоме допринели да се за рад у комисијама много не осети недостатак унапред штампаних реферата.

Ако занемаримо овај недостатак, мислимо да се на основу података о темама и учесницима, као и на основу личних утисака може дати једна општа оцена рада и резултата Конгреса.

И овај Конгрес је био карактеристичан по великом броју тема (36) које су, подељене у четири основне секције, разматране у току 4 дана и дискутоване у 19 комисија. Веома дуга листа тема којима се Конгрес бавио морала је силом прилика а у жељи да буду задовољени различити, некад чак и архаични интереси, да садржи и сасвим незанимљиве и неактуелне теме, о чему сведочи не само број референата који се одазвао да поднесе националне референте за такве теме (2, 3 или 4 национална референта), већ и учешће конгресиста, како по броју тако и по дискусији, у раду комисија које су се бавиле таквим питањима (пример: појам „*auctoritas*“ канонски у односу на закон, обичај и узасне, појам својине у канонском праву). Насупрот овоме, стоји велики број актуелних и интересантних тема о чему сведочи, да употребимо исто мерило, број припремљених националних реферата као и учешће конгресиста у току рада сваке комисије која се бавила овим темама. Без намере да набројимо све такве теме, наводимо само неке: Природа општих правних принципа (24 национална референта), Проблем кумулирања уговорне и деликтне одговорности (25), Утицај јавног права на приватну својину на непокретностима (16), Улога судије у руковођењу грађанским судским поступком (25), Контрола статута акционарских друштава (30), Правне гаранције права на рад (18), Кривично право и кривични поступак у области друмског саобраћаја (20), Важење међународних уговора у интерном праву (20). Поред ових тема треба истаћи још: Правила административне организације великих градских насеља (13), Критички преглед материја које су биле предмет остварења или покушаја у циљу унификације права (12), Последнице јачања улоге државе на међународно приватно право (8), Границе између административног регулација и кривичног кажњавања у области проституције и подвођења (11).

Ако се напред изнетим подацима додају још само два броја — 36 генералних реферата и 403 национална, чини се да се може имати довољна представа о величини овога Конгреса, обиму и интересу његовога рада.

Иначе целокупни ток Конгреса протекао је у духу апсолутне толерације научне мисли и изражаја, колегијалности и међусобног поштовања. Лични додири, веома корисна форма за зближавања били су веома бројни. — Највећи део (преко 400 учесника) био је из европских држава, мада је запажен и знатан број учесника из америчких, посебно јужноамеричких држава. — На Конгресу су узели учешћа и правници из социјалистичких држава, и то како рефератима, тако и личним учествовањем на Конгресу. Пет главних референата били су из ових држава. — Југословенски правници су такође узели учешћа на овом Конгресу. Као главни референт, проф. др Андрија Гамс поднео је реферат о теми „Утицај јавног права на приватну својину на непокретностима.“ Поред тога, југословенски правници су поднели 17 националних реферата о појединим темама. Ови реферати, објављени у издању Института: за упоредно право у Београду, били су запажени допринос успешном раду Конгреса. Југословенски правници узимали су учешћа у току рада појединих комисија и својим ставовима и дискусијом доприносили свестранијем и бољем сагледавању појединих проблема на којима су се учесници у раду појединих комисија посебно задржавали.

У току рада Конгреса одржане су две седнице Академије на којима су разматрана нека питања везана за организовање будућих конгреса, и укавано на извесне прогусте у организацији овога (посебно је критиковано нештампане генералних реферата). Пошто је смрћу проф. Луја Мија (Louis Milliot) остало упражњено место председника, за новог председника Међународне академије за упоредно право изабран је проф. Луј Фредерик (Louis Frédéricq), познати белгиски правник.

Д. Митровић

САВЕТОВАЊЕ О НАУЧНИМ ИСТРАЖИВАЊИМА И НАСТАВИ НАУКЕ О МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА (одржано на Правном факултету у Новом Саду 25. септембра 1962). — Наука о међународним односима је већ дуже време предмет интересовања научних кругова у нашој земљи. У току прошле и ове школске године материја коју она обухвата нашла је места и у наставним програмима низа високошколских установа. Услед тога се указала потреба да се измене досадашња искуства у раду, погледи на садржину и методе научних истраживања и наставе, као и да се координирају напори у даљем раду у овој научној дисциплини. Зато је поздрављена иницијатива за сазивање неформалног састанка стручњака из ове области који је у организацији Правног факултета у Новом Саду одржан 25. септембра 1962. Под председништвом академика Милана Бартоша, састанку су присуствовали представници Српске академије науке и уметности, правних факултета у Новом Саду, Љубљани, Загребу, Сплиту и Приштини, Института за међународну политику и привреду и Високе школе политичких наука у Београду.

Прва тема разговора је била размена мишљења о појму и садржини науке о међународним односима. После уводног излагања проф. др Александра Магарашевића који је дао широки преглед доктринарних схватања, присутни су се сложили да науку о међународним односима треба најшире схватити, као науку која проучава свеобухватно међусобно деловање узрока-услова који су од утицаја на обликовање међународних односа, а нарочито фактора који утичу на њихово кретање, на њихово стварање и укидање, и резултате који из тог кретања проистичу.

Затим је дискусија вођена о потреби предавања и обраде науке о међународним односима као посебне науке. Заједничко је гледиште, које је

посебно истакао у своме излагању проф. Бартош, да не само што је то целисходно већ је и нужно пошто најсродније науке, међународно право и историја дипломатије, ни предметно ни у погледу времена не исцрпљују проблематику међународних односа.

Треће питање о коме се разговарало је проблем метода научног истраживања међународних односа. У уводном излагању проф. Бартош је изнео стање у различитим доктринарним школама, залажући се за примену свеобухватног метода дијалектичког материјализма. Прихватајући овај метод као једини који одговара напред истакнутом схватању науке о међународним односима, на саветавању је истакнуто да се оставља по страни могућност и корисност примене различитих истраживачких поступака и да то питање треба накнадно проучити.

Најзад, замењене су информације о садашњем стању и могућностима извођења наставе ове науке на високошколским установама. Наглашено је да би било неопходно обезбедити посебну наставу овог предмета на III ступњу, док би се могло пожелети да се створе могућности за наставу и на II ступњу. Док такве могућности не буду створене требало би обезбедити да се у оквиру наставе међународног права предаје и материја међународних односа у обиму који дозвољава наставни програм.

Саветовање је упутило препоруку свим заинтересованим установама да у својим буџетима предвиде средства за заједничко издавање зборника радова из међународних односа који би корисно послужило у даљем научном раду, а нарочито у настави овог предмета. — На крају саветовања је закључено да се почетком 1963 у Сплиту одржи друго саветовање на коме би се анализирали искуства наставе у овој школској години и постојећи наставни програми. Исто тако, дискутовала би се могућност и искуства примене различитих истраживачких поступака. Препоручено је да се обезбеди присуство представника свих заинтересованих научних и наставних установа који су били спречени да присуствују овом саветовању.

Велибор Гавранов

81 СЕСИЈА СЕМИНАРА ЗА АМЕРИЧКЕ СТУДИЈЕ У САЛЦБУРГУ. — Семинар за америчке студије у Салцбургу (*Salzburg Seminar in American Studies*), основан 1947 са циљем да учесницима Семинара „пружи потпунију слику САД од оне која је обично доступна у Европи“, јесте „независна приватна установа, финансирана највећим делом од прилога појединаца из Америке и Европе, одговорна једино традицији слободног истраживања.“ Проблеми, који се у оквиру шест четворонедељних сесија, колико се сваке године одржава (три у току зиме, три у току лета), расправљају, су веома разноврсни и обухватају, између осталог, „спољну политику, књижевност, рад и индустрију, лепе уметности, правну мисао и правне институције, социјалну структуру и више образовање.“

Пета, претпоследња овогодишња сесија, иначе 81 од оснивања Семинара, одржана у време од 22 јула до 16 августа 1962, посвећена је праву и правним институцијама САД. У оквиру овог општег наслова сесије држана су предатања из следећих предмета: Административно право, предавач судија Хенри Џ. Френдли (Judge Henry J. Friendly, U. S. Court of appeals, New York); уговори, предавач проф. Грант Гилмор (Grant Gilmore, Yale University, Law school); планирање искоришћавања земљишта (Land-use planning), предавач проф. Чарлс Хар (Charles M. Haar, Harvard Law School); судско утврђивање спорног чињеничног стања (Judicial settlement of disputed issues of fact), предавач проф. Џон Рид (John Reed, University of Michigan Law School) и уставно право САД, предавач проф. Ерво Ван Алштајн (Arvo Van Alstyne, University of California Law School). Поред предавања за све учеснике сесије, рад је обављан и по семинарима, формираним по

истим предметима и са истим наставницима за поједине учеснике сесије према жељи коју су изразили конкуришући за стипендију.

Учесници сесије, највећим делом млади правници (асистенти универзитета, сарадници разних института, јавни службеници, судије и адвокати), изабрани су из 13 европских земаља. Од укупно 52 учесника на поједине земље долазило је: Аустрија — 4, Белгија — 2, Данска — 2, Финска — 1, Француска — 2, Холандија — 4, Ирска — 1, Италија — 11, Југославија — 3, Норвешка — 3, Швајцарска — 2, В. Британија — 5, С. Р. Немачка — 10 и најзад САД — 2 учесника. Сем аутора ове белешке југословенски учесници сесије били су др Валентин Воук, секретар Врховног суда НР Хрватске и Звонимир Шепаровић, асистент на Правном факултету у Загребу. Југословенски учесници били су укључени у семинар проф. Рида (Воук и Шепаровић) и проф. Хара (Ваџић).

У оквиру административног права највећи део времена посвећен је организацији и структури правосудног система у САД, при чему су разматрани и различити проблеми у вези са разноврсношћу и неуједначеношћу америчког правног система, посебно с обзиром на савезно право и право појединих држава (*federal and state law*). Такође су разматрани и проблем регулисања судске надлежности у САД.

Док су на семинару проф. Гилмора разматрани проблеми који у потпуности одговарају његовом наслову, са акцентом на проблемима који се појављују у вези са купопродајом, његова предавања намењена свим учесницима сесије била су посвећена унификацији и кодификацији трговачког права САД. Он је указао на значај и потребу постојања јединственог трговачког права, будући да би оно олакшало промет добара између појединих држава, чиме би се омогућило и њихово чвршће повезивање, али је с друге стране указао и на огромне тешкоће које стоје на путу ка остварењу таквог циља, будући да би унификација и кодификација трговачког права, уколико би биле остварене, представљале рушење прецедентског система (*case system*) на коме почива целокупно америчко право, утолико пре што сада и не постоји опште трговачко право САД. Указавши на тај начин да би таква промена била коренита и зато тешко остварљива, проф. Гилмор је завршио закључком да се америчко трговачко право, иако у оквирима истог система ипак стално мења, па ће се по свој прилици и даље мењати и развијати. У том смислу могу се очекивати даље промене у правцу његове унификације.

О семинару *Land-use planning* дајемо посебан напис у овом броју *Анала*.

У оквиру семинара проф. Рида разматран је целокупан ток грађанске парнице у правном систему САД, од иницијативе за њено покретање преко претходног поступка и процесних радњи у току расправе до доношења одлуке од стране пороте (*jury*). Посебна пажња посвећена је како на предавањима тако и у семинару утврђивању спорног чињеничног стања и његове правне квалификације, у чему постоје значајне разлике између америчког и континенталног система, међу којима свакако најзначајније место заузима наглашена улога странака која карактерише амерички систем. Наиме, странке у њему не само да имају искључиво право предлагања сведока већ изводе и своје вештаке, тако да се функција суда своди на правну квалификацију чињеничног стања и оцену вредности изведених доказа. Југословенски учесници су се у овом семинару посебно истакли излагањима о функцији пороте у судском систему (др. Валентин Воук) и компаративним освртом на доказно право САД и наше, посебно кривично процесно право.

Најзад, у оквиру предавања и семинара проф. Ван Алштајна разматрани су проблеми развоја америчког уставног права, посебно поступка и досадашње праксе његовог мењања путем амандмана. На овом семинару разматрана су и два питања од ширег значаја за амерички правни и друштвени систем у целини: проблем уставног регулисања и реализације ране једнакости и проблем односа између државе и цркве (религије) у САД.

У оквиру 81 сесије као њен неслужбени део одржане су и две јавне дискусије, једна посвећена проблемима расних односа и путевима за њихово решавање у САД, а друга посвећена различитим аспектима европске интеграције кроз Заједничко европско тржиште (ЗЕТ). Дискусијама су присуствовали скоро сви учесници Семинара а највећи део је у њима и активно учествовао. У првој дискусији, коју је уз помоћ осталих наставника водио проф. Ван Алштајн, указано је на разноврсност видова проблема расних односа, при чему постизање ефективне правне једнакости представља само први корак на путу ка постизању потпуне једнакости у области привредног, политичког, културног (просвета и школства!) уметничког и уопште друштвеног живота, која се може остварити само уз један организован напор ка елиминисању дискриминације у свим овим областима. Референти за другу дискусију, за чије су одржавање иницијативу дали учесници из С. Р. Немачке, од којих је један правни саветник у једној од комисија Евроатома (*External Relations Division Euroatom Commission*), били су по један учесник семинара из С. Р. Немачке, В. Британије, Швајцарске, САД и Југославије. Излагање рефераната као и касније дискусије појединих учесника показале су да међу учесницима семинара из различитих западних земаља постоје значајне разлике у погледу односа према ЗЕТ. При том је најважнија подршка овог тржишта долазила управо од иницијатора дискусије, од којих су поједини изражавали мишљење и наду да економска интеграција представља само прву фазу на путу ка постизању политичке интеграције и ишли тако далеко да ЗЕТ по пореклу везују чак за идеју уједињења Европе под Карлом Великим, док су други без устезања изражавали мишљење да је европска интеграција питање одржања западног света. Крајње негативан став према ЗЕТ заузео је, на пример, дискусант из Швајцарске који је без устручавања изјавио да не постоји ниједан од елемената са којим представници С. Р. Немачке пледирају за оснивање ЗЕТ: ни у потпуности исти привредни систем, ни заједничка култура, ни заједничке традиције, акамоли таква идентичност политичких схватања која би омогућавала остварење политичке уније као другог ступња у интеграцији Западне Европе. Иступајући као референт и учесник дискусије из Југославије, али у своје име, као и остали учесници дискусије, уосталом, изразио сам мишљење да облик интеграције који се жели постићи ЗЕТ не сматрам позитивним, посебно с обзиром на садашњу констелацију међународних односа, будући да ЗЕТ, иако превасходно економска организација, или би то требало да буде, у ствари почива на политичкој основи, тако да се у целини посматрано не може бранити ни економски ни политички. Економски, са становишта међународних економских односа, јер ће његовим формирањем светско тржиште бити дефинитивно разбијено на најмање четири сфере: заједничко тржиште, капиталистичке земље ван њега, економска сфера социјалистичког лагера и најзад неразвијене политички ванблоковске земље, које ће регионарна интеграција типа Заједничког тржишта неминуовно упутити на извесно затварање њихових привреда, оријентишући их пре свега на друге неразвијене земље, што ће као резултат свакако имати извесно успорење темпа њиховог привредног развоја. Ни политички се ЗЕТ не може бранити јер су његове штетне последице већ сада очигледне — његово постављање на политичку основу води убрзаном погоршању односа и продубљавању јаза између Истока и Запада. Најзад, позивајући се на досадашње историјске примере сличних интеграција других земаља изразио сам и мишљење да ће ЗЕТ вероватно довести до убрзаног привредног развоја његових појединих подручја, оних најразвијенијих, али исто тако и до извесне стагнације оних која су мање развијена. Са напоменом да је питање ЗЕТ у крајњој линији ствар земаља које у њега улазе, заузео сам став да ће на плану општих међународних, економских и политичких односа оно ван сваке сумње имати штетне последице, те да због тога не може имати подршку ни Југославије ни осталих неангажованих земаља која деле политичка убеђења Југославије.

Иако је највећи део времена и на предавањима и на семинарима био посвећен анализи различитих проблема права и правног система САД, како би се по наслову сесије и намени Семинара и могло очекивати, наставници Семинара настојали су да у разматрању солуција примењених за решавање појединих правних проблема у правном систему САД, узму у обзир решења у правним системима осталих земаља чији су учесници били представљени на Семинару. Тако је студирање америчког права добрим делом добијало карактер упоредних студија. Сам план рада Семинара, који предвиђа посебно време за дискусије у оквиру наставе, омогућавао је и стимулисао такав карактер Семинара. У оквиру семинара на којима су били представљени југословенски учесници посебан интерес показиван је за облике решавања извесних економских и правних проблема у привредном и правном систему Југославије, утолико пре што друштвени систем Југославије почива на основама у потпуности различитим од оних на којима почивају системи земаља из којих су остали учесници.

На основу свега овога, ако подсетимо да су учесници Семинара махом испод 30 година, и да су многи од њих тек одскора дипломирани правници, мислимо да је 81 сесија Семинара за америчке студије у Салзбургу пружила погодне могућности за међусобно упознавање и измену знања и искуства припадника млађе генерације правника европских земаља, као и могућности за размену мишљења о најразличитијим проблемима, од привредних, преко правних и политичких до културних и естетских.

Александар Ваџић

ПОВОДОМ XXV КОНФЕРЕНЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНОГ ПОМОРСКОГ КОМИТЕТА (СМИ). — Међународни поморски комитет (Comité Maritime International) са седиштем у Брислу и са основним задатком да преко својих чланова, поморских стручњака из читавог света, припрема и обрађује материјал за будуће међународне конвенције из области поморског права, одржао је у Атини, у времену од 15—21 априла 1962, своју XXV Конференцију. На овој Конференцији узело је учешћа 20 националних Удружења за поморско право, међу којима и Југославенско удружење за поморско право под председништвом др. Владислава Брајковића, ред. проф. Универзитета у Загребу.

На дневном реду који је био неуобичајено велики била су следећа питања: — 1. Накнада штете у случају судара бродова; 2. Гарантна писма у вези са питањем неисправних („нечистих“) теретница; 3. Међународни режим трговачких бродова у страним лукама; 4. Регистрација бродова; 5. Координација Конвенције о ограничењу одговорности бродовласника са Конвенцијом о бродској хипотеци и привилигијама; 6. Стојнице, прекостојнице и *Despach money* (награда за уштеђено време приликом искрцавања односно укрцавања брода); и 7. Одговорност за превоз путничког пртљага.

Досадашње конференције обично су се завршавале (мада то није правило) доношењем нацрта будуће конвенције који се достављао белгијској Влади да га она прихвати као свој и да сазове дипломатску поморску конференцију у Брислу, на којој би представници држава одлучивали о даљој судбини поднетог нацрта. XXV Конференција СМИ није донела никакав нацрт конвенције. Верујемо да је то из оправданих разлога: дневни ред је био и сувише широк а по садржају проблема и тежак и политички осетљив, тако да не би ни било препоручљиво било који од горњих проблема решити на брзину и без евентуалне консултације сваког националног удружења са својим надлежним органима. — Но, независно од горњег крајњег резултата Конференције било би погрешно доћи до закључка да Конференција није имала никакав успех. Баш напротив. На њој су продубљена и приближена различита мишљења по многим горњим питањима за које се, не без разлога, пре почетка Конференције веровало да се до споразума уопште не може ни доћи. Осим тога, сигурно је запажено да су нека пи-

тања из горњег обимног дневног реда за време заседања добила више при-сталица него што су их имала пре почетка Конференције, што је несумњиво успех јер се приближава и XXVI Конференција којој је остављен далеко лакши задатак. — На крају је донето неколико корисних резолуција у вези даље обраде горњих питања и у чијој изради су узели активног учешћа сви чланови наше делегације на овој Конференцији, чиме су они у потпуности испунили задатак.

Др. Предраг Николић

ЧАСОПИС „СТРАНИ ПРАВНИ ЖИВОТ“ (издање Института за упоредно право у Београду). — Од 1956 године Институт за упоредно право, савезна научна установа која дела у области дрштвених наука, издаје у једној од својих периодичних серија часопис „Страни правни живот“. До 1962 године ова публикација садржавала је приказе и библиографске податке чланака објављених у страним правним часописима и ревијама. Почев од 1962 године часопис је почео да објављује и оригиналне чланке југословенских и страних аутора са упоредноправном тематиком.

Основна идеја за покретање овог часописа била је упознавање наше шире правне јавности са теоријом, законодавством и праксом, односно у ширем смислу са правним системима разних земаља света. У виду кратких и сажетих анализа приказују се чланци и коментари страних судских одлука, објављених у иностраним правним часописима. Поред тога часопис садржи и библиографске податке за већи број других чланака објављених такође у страним правним часописима.

Задатак часописа од самог покретања био је: обавештавати југословенске правнике о свим питањима која третирају страни правни стручњаци у најновије време и скренути пажњу на најбитније проблеме који су на дневном реду у савременом свету. Редакциони одбор часописа био је свестан чињенице да у већини случајева прикази чланака не могу да задовоље у потпуности студиозног читаоца, који има намеру да се удубљује у проблеме и да их детаљно анализира. Такав читалац нужно мора консултовати оригинал чланка, што му је и омогућено у библиотеци Института за упоредно право. Као што је већ речено, основни задатак часописа је да „сигнализира“ постојање интересантних чланака у светској правној литератури. Читалац се према томе оријентише, да ли га третирани проблем у чланку интересује или не.

У 37 до сада изашлих бројева објављено је преко 3.000 приказа одабраних и актуелних чланака. Ови прикази не премашују једну до две стране часописа. Обрађивани су чланци из преко 120 познатих и угледних часописа и ревија из Европе, Међународно приватно право, Кривично право и кривични судски поступак, Радно право и социјално осигурање, Грађанско право, Трговачко (привредно право), Индустриска својина и ауторско право и Организација судова и грађански судски поступак. Можда би било потребно извршити још ширу поделу на области које се третирају, или увести нове области као што су: Атомско право, Ваздухопловно са надвездушним правом, Опште и посебно административно право, итд. На тај би се начин могле истаћи оне области о којима се у новије време све више говори и пише.

„Страни правни живот“ настоји да прикаже скоро све важније области права, којима се баве инострани правни часописи. То су углавном ове области: Теорија државе и права, Уставно право, Административно право, Међународно јавно право, Међународно приватно право, Кривично право и кривични судски поступак, Радно право и социјално осигурање, Грађанско право, Трговачко (привредно право), Индустриска својина и ауторско право и Организација судова и грађански судски поступак. Можда би било потребно извршити још ширу поделу на области које се третирају, или увести нове области као што су: Атомско право, Ваздухопловно са надвездушним правом, Опште и посебно административно право, итд. На тај би се начин могле истаћи оне области о којима се у новије време све више говори и пише.

Највећи број сарадника у часопису су млађи правници, који су радом у институтима који се баве проучавањем правне проблематике и усавр-

шавањем на постдипломским студијама на правним факултетима у земљи стекли шири знања и показали интерес за један шири аспект проучавања права. У многим дискусијама, као и на скоро свим саветовањима у области права указивано је на потребу да се подигне ниво стручног знања наших правника, који се радећи на факултетима, у научним установама, у привреди, у управи, у судовима, и на многим другим местима често срећу са проблемима, чије решавање захтева познавање ових проблема на међународном плану, односно познавање упоредног права, чија наука стиче све више признања у целој свету.

Часопис „Страни правни живот“ у издању Института за упоредно право, је једини часопис овакве врсте у Југославији. У другим земљама излази неколико сличних часописа по форми и начину презентирања, међу којима су познатији: *Revue des revues (L'URSS et les pays de l'Est)*, *Bulletin analytique de documentation politique, économique et sociale contemporaine*, *Annuaire de législation française et étrangère*.

Када се сумирују подаци о приказаним чланцима стиче се утисак о богатству правне литературе која нам стоји на расположењу и којој би свакако требало посветити много већу пажњу. Не мало пута је истицана корист коју нам пружа упоредно право. Без познавања савремених друштвених процеса, без проучавања разних правних система како у прошлости тако и у садашњости, не може се у потпуности схватити ни наш друштвени, а преко њега и правни поредак, који као нови, социјалистички, кроз опоревљавање и анализу савремених тенденција у правима буржоаских земаља, показује све своје хуманистичке, демократске и социјалне квалитете. Поред ове теоретске, од значаја је и практична корист упоредног права. Све шири политички и привредни односи наше земље са иностранством намећу данас потребу познавања права многих држава, низа међународних конвенција, уговора и других правних инструмената.

Почев од 1962 године Институт је променио карактер свога часописа. Он је једним делом задржавао досадашњи референдски, односно документарни карактер са приказима и библиографијом чланака из страних правних часописа и ревија, док се други део састоји од одабраних оригиналних радова из области упоредног и страног права. До сада је часопис имао основни задатак да омогући нашим правницима, теоретичарима и практичарима, да прате развој правне теорије, законодавства и праксе у другим земљама. Преласком на објављивање и оригиналних радова дата је могућност свима који се баве ширим проучавањем права да се сами огледају у писању чланака са проблематиком која је од интереса не само за нашу правну јавност, већ је предмет дискусија и у међународним оквирима.

Сви до сада објављени чланци имају карактер упоредноправних радова. По својој оригиналности издвајају се чланци Тулиа Аскарелиа „Упоредноправно проучавање и тумачење права“ и др. Радимира Лукића „Установа Председника Републике с гледишта упоредног права“. У једном од ових бројева објављен је и дужи приказ саветовања о проблемима неизвршења уговора и уговорних обавеза које је одржано маја 1962 године у Славонском Броду. Било би корисно да се и даље објављују прикази о раду саветовања која су везана за научноистраживачки рад наших активних и ангажованих правника. Трбало би пожелети да се у наредним бројевима „Страног правног живота“ појави већи број оригиналних радова из пера наших и страних правних аутора, што би представљало допринос нашој правној литератури, која са правом заслужује пуну афирмацију не само код нас, већ и у целом свету.

С обзиром да садашњи часопис „Страни правни живот“ поседује једну хибридни форму са већим бројем приказа чланака и библиографијом, Институт за упоредно право би у даљем развоју своје делатности на информисању наше и стране правне јавности можда могао да у једној ближој перспективи приступи проширивању свог једино периодичног часописа на тај начин, што би с једне стране оформио један нови часопис, који би садржавао само оригиналне чланке наших и страних аутора и који би из-

лазио на нашем и једном од страних језика. Овај би часопис према томе био намењен и нашој и страној јавности. Сличних часописа у области права има приличан број у свету у издањима научних института или организација правника, као што су: „Revue de droit contamporain“, „American Journal of Comparative Law“, „Revue de droit international comparé“ и други.

Други часопис би задржавао форму и садржину првобитног часописа „Страни правни живот“ са приказима чланака објављених у страним правним часописима у можда нешто већем обиму, информисујући на један опширнији начин о свим збивањима у правном животу у земљама са разним политичким и друштвеним системима.

Кроз бригу да се часопис „Страни правни живот“ развија, да стекне своју коначну физиономију и да се афирмише као стална и редовна едиција са одређеним задатком и наменом, Институт за упоредно право спроводи у дело једну од својих основних теза — повезивање правне теорије са увек живом и новом праксом.

Никола Ушај

ОДБРАНЕ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ. — Радомир Ђуровић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 5 јула 1962 своју докторску дисертацију „Уговор о кооперацији у пољопривреди“.

Бранко Петрановић, асистент Института дрштвених наука у Београду, одбранио је 8 новембра 1962 своју докторску дисертацију „Политичке и правне прилике за време привремене владе ДФЈ (7. III — 1.XII. 1945) — прилог изучавања отпора грађанских снага уставној стабилизацији социјалистичке Југославије“.

Јаков Радишић, асистент Института за изучавање радничког покрета у Београду, одбранио је 10 новембра 1962 своју докторску дисертацију „Државна својина у СССР“.

Јелена Вилус, асистент Института за упоредно право у Београду, одбранила је 26 новембра 1962 своју докторску дисертацију „Типски уговори у међународној продаји“.

Мирослав Ђорђевић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 4 јануара 1963 своју докторску дисертацију „Кривична одговорност правних лица за привредне преступе“.

Димитрије Кулић, председник Округног суда у Нишу, одбранио је 12 фебруара 1963 своју докторску дисертацију „Народноослободилачки одбори и судови у Србији“.

Слободан Перовић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 20 фебруара 1963 своју докторску дисертацију „Формални уговори у грађанском праву“.

Радоје Прица, докторанд права, одбранио је 24 фебруара 1963 своју докторску дисертацију „Нелојална конкуренција“.

Миодраг Митић, докторанд права, одбранио је 26 фебруара 1963 своју докторску дисертацију „Однос између дипломатских и конзуларних функција“.

Никола Воргић, докторанд права, одбранио је 1 марта 1963 своју докторску дисертацију „Правни положај вода и законодавство ФНРЈ“.

Обрен Станковић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 1 марта 1963 своју докторску дисертацију „Новчана накнада неимовинске штете — са посебним освртом на југословенску судску праксу“.

Радослав Ратковић, ванредни професор Високе школе за политичке науке у Београду, одбранио је 9 марта 1963 своју докторску дисертацију „Схватања о прелазу из капитализма у социјализам у политичкој теорији аустромарксизма“.

Ешреф Вражалић, пуковник ЈНА, одбранио је 30 марта 1963 своју докторску дисертацију „Напад на Југославију и њена окупација 1941“.